

NOS

1-1989

Medlemsorgan för Föreningen Natur och Samhälle i Norden. Ut kommer med 4 nr per år.

PROGRAM

FNSiN-Stockholm april-juni

Manusstopp för nästa program: 20 maj 1989
Utskick i månadsskiftet maj-juni.

RESAN TILL ESTLAND

Arrangemanget har tagit form och det är nu dags att betala in anmälningsavgiften.

Avresa blir troligen måndagen den 19 juni kl 18.00 från Värtahamnen, Stockholm. Återkomst till Stockholm den 29 juni kl 9.00. Det kan bli någon dags förskjutning i programmet. Besked kommer snarast möjligt. Vi kommer emellertid att uppleva midsommarfirandet i Estland.

Resrutt: Båt Stockholm - Helsingfors - Tallinn.
Bussrundtur Tallinn - Tarttu (två nätter) - Viljandi (två nätter) - Pärnu (en natt) - Haapsalu (två nätter) - Tallinn (två nätter). Båt Tallinn - Helsingfors - Stockholm (övernattning på båten).

Det totala priset blir ca 3.500 kr.
I detta ingår båtresorna med hyttplats på returresan, busstransport i Estland, dubbelrum och halvpension samt skandinavisktalande guide i Estland.

All priset kommer expeditionsavgift för visum (35:-) avbeställningsskydd (frivilligt, 100:-) samt ev. reseförsäkring (86:-/person om vi tecknar den i grupp).

LITOGRAFIER AV LARS JONSSON

Tofsvipa respektive Sångsvanar 1.500 kr/st.

Magnus Hansson, tel. 08-85 70 64

BÅTTURER I SKÄRGÅRDEN

Lördagar och söndagar, juni t o m september.

Även i år blir det möjlighet att göra båtutflykter och strandhugg i Stockholms skärgård hela långa sommaren. Runmarö är utgångspunkten. Max 6 pers. Ring om du känner dig hågad till
Kaj Valtersson 0753-815 87 (b), 08-16 23 91 (a)
0766-522 22 (Runmarö)

Ryska kanonerna.

Gotska Sandön

Prisuppgifterna gäller under förutsättning att minst tio personer deltar i resan. Det maximala antalet för gruppen är 40.

Anmälningsavgiften 400 kr skall vara inbetald till FNSiNs expeditionskonto postgiro nr 60 80 82 - 4 senast den 10 april. Rasterande belopp skall erläggas på samma sätt senast två veckor före avresan.

OBS! Föreningens funktion är endast att förmedla betalningen till resebyrån. Alltså gäller de sedvanliga villkoren mellan den enskilde resenären och en resebyrå.

Observera att även avgiften för AVBESTÄLLNINGSSKYDD skall vara inbetald den 10 april om du vill utnyttja det skyddet!

Vår kontaktperson hos Nordisk reseservice AB är Gunnel Billing. Frågor om resevillkoren bör riktas direkt till henne. Adress: Engelbrektsgr. 18, Stockholm, tel 08- 791 50 55).

Aktuell information om reseprojektet lämnas den 10 april i samband med studiecirkel om Estland. (Se separat notis.)

PROVIANT TILL SALU

Vi har fortfarande ett litet lager kvar av den proviant som inköptes förra året. Priser:
Frystorkat (olika rätter) 20:-
Konserver (ett par alternativ) 12:-
Fruktsoppor (flera smaker) 5:-
Chokladkaka 5:-
Leverpastej 5:-

Om du vill köpa kontakter du Kjell-Åke Ingemansson 08-48 35 28 (b) eller PeO Sundqvist 08-50 73 19 (b). Det samma gör du som beställt och ännu inte avhämtat ditt paket.

NATUR OCH KULTUR I FRESCATIOMRÅDET

Bildföredrag

Måndag 3 april kl 18.30

Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten.

Trakten runt Brunnsviken har mycket att ge såväl den natur- som den kulturintresserade. Bergianska Trädgården och fågelsjön Lappkärret är välkända men även fjärils- och insektslivet är intressant. Minnen från Gustaf III finns icke blott i Haga utan även norr och öster om Brunnsviken.

Förre konservatorn vid Riksmuseet, **Werner Berg**, känner denna del av Stockholm mycket väl och kommer att visa oss nya sidor av den.

Kontaktperson Erik Elvers 08-85 84 88 (b), 08-788 2998 (a)

STJÄRNFOTOGRAFERING

En lördag eller söndag i april. Se texten.

Hur man går tillväga och hur man inte går tillväga. Och varför man, trots att man gör rätt, ändå inte får någon stjärna med på filmen. Ja, en förutsättning är ju förstås att man har stjärnor framför kameran och en stjärna bakom kameran. Det är då som det går aldeles lyysande.

Husomhelst så tänker jag ta pendeltåget till något mörkt ställe som ligger inte alltför långt från pendeltågsstationen. Det måste vara så mörkt som möjligt, eller egentligen så lite ljust som möjligt. Ju lägre intensitet det är på himmelsljuset, ju klarare framträder stjärnorna i all sin "färgrika glans".

Så om någon skulle känna sig sugen på att glufsa i sig matsäcken vid en varm liten eld så är ni välkomna. medan jag kånkar omkring med kameror, stativ, stjärnkartor, tabeller och en liten, rödlysande ficklampa, upphetsat spanande efter Venus i fjärran. Denna utflykt för ett begränsat antal, även för ugglor lyhörda, är tänkt att äga rum på lördagen eller söndagen den 8 eller 9 april. Skulle det visa sig att stjärnorna inte visar sig p g a tjocka el dyl gör vi om försöket den 15 el 16 april.

Bosse Zachrisson
Tel hem 08-31 02 33, tel arb. 08-16 42 29

RESAN TILL ESTLAND

Måndag 10 april kl 18.15

Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten.

Aktuell information om reseprojektet lämnas i samband med studiecirklens om Estland. Det blir då också möjligt att framföra önskemål om detaljer i resans program. De cirkeldeltagare som ämnar delta i resan kommer senare under kvällen (efter cirkeln) att diskutera detaljer i reseprogrammet.

Anders Schaerström
08-758 30 03 (bostad)

I FARAONERNAS RIKE

Ett ljud- och bildspel.

Torsdag 13 april kl 18.30

Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten.

(Denna programpunkt skulle egentligen ha ägt rum i februari men uppskjöts p g a sjukdom.)

2

Att resa i Egypten är också att resa 5000 år tillbaka i tiden. Faraonernas värld är mycket påtagligt närvarande också i dag och bidrar i högsta grad till den sällsamma känsla av mystik som vi västerlänningar förknippar med Orienten. I bilderna besöker vi pyramiderna (det enda kvarvarande av "världens sju underverk") - sfinxen, tempel, gravar, Kairo, Nilen, basarer ... Allt ledsagat av gatulärm, böneutropare och traditionell egyptisk musik.

Björn Korpe, 08-82 75 33 (b)

VÄRFRUFEST!

Fredag 14 april kl 18.00

(Uppskjuten från 7 april som tidigare meddelats)
Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten

Vi fortsätter nu med vår nygamla tradition, nämligen våffelfesten, som i år måste förskjutas något i förhållande till den riktiga våffeldagen. Tag med dricka och gott humör så får vi en glad fest. För planerens skull måste du anmäla dig **senast den 13 april** till Birgitta Traxel 08-25 03 35 (b), 08-23 70 00 (a)

FJÄLLBILDER

Bildvisning

Onsdag 19 april kl 18.30

Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten.

I kväll får vi njuta av ett svep vackra bilder från olika bergsmassiv, närmare bestämt Kebnekaise, Jotunheimen och Dolomiterna. Fotografen heter Kaj Valtersson 0753-815 87 (b), 08-16 23 91 (a)

EXKURSION PÅ SÖDERTÖRN

Söndag 23 april kl 9.10

Samling vid Tumba pendeltågsstation.

Som en del av den pågående kursen i naturgeografi, ledd av Karl-Erik Perhans från Stockholms universitet, genomförs en heldagsexkursion (ung. kl 9 - 16) på Södertörn. Exkursjonen är öppen även för icke-kursdeltagare (begränsat deltagarantal). Vi ser på olika terrängformer med tonvikten på bildningar från och efter istiden. Södertörn är ett av länets intressantaste och mest mångskiftande områden ur denna synpunkt. Vi samlas vid Tumba station, norra sidan, kl 9.10 (Pendeltåg från Stockholm C kl 8.45) för samåkning i egna bilar. Deltagarna delar på bilkostnaderna. Av dem som inte går på kursen uttages dessutom 30 kronor/person. P g a det begränsade deltagarantalet fordras föranmälan.

Kontaktperson är Erik Elvers
Tel. 08-85 84 88 (b), 08-788 29 98 (a)

PROGRAMMÖTE

Måndag 24 april kl 18.15
Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten.

Titta in på fika eller andra förfriskningar och diskutera sommarens FNSiN-program med oss i programkommittén. Den 21 maj är det för sent att påverka programmet!

Arvo och Monika (Se funktionärslistan)

FÖRMÖTE GOTSKA SANDÖN

Onsdag 26 april kl 18.30
Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten.

Vi ser på bilder från tidigare resor till den fantastiska och fantasieggande ön. Vi fastställer exakt avgångstid från Nynäshamn, reder ut transporterna dit, går igenom behovet av utrustning m m.

Erik Elvers, 80-85 84 88 (b), 08-788 2998 (a)
Anders Schaerström, 08-758 30 03 (b), 08-663 1370 (a)

FOLKMUSIK FRÅN ESTLAND

Måndag 8 maj kl 18.30

Mariahissen, Bellmansg. 2, Sällskapsrummet, vån 9.

Den estlandssvenska folkmusiken är en del av den nordiska folkliga musiktraditionen. Instrument och låtar har genom århundradena vandrat vida inom det nordiska kulturområdet. Ett exempel är stråklarpan vilken uppfattas som ett typiskt estlandssvenskt instrument men som kanske ursprungligen kommit från Wales via Shetlandsöarna och Norden.

Riksspelmannen **Styrbjörn Bergelt**, som ägnat sig mycket åt den estlandssvenska folkmusiken, gästar oss med ett kåseri om musiken och instrumenten i Svensk-Estland. Han spelar även låtar på folkliga blåsinstrument såsom sälppipa, spelpipa och finsk näverflöjt (ett herdeinstrument från Ingermanland) samt kantele och stråklarpan. **Entreavgift.**

Kontaktperson: Anders Schaerström 08-663 13 70 (a)
08-758 30 03 (b)

Gotska Sandön

Måndag 13 - tisdag 16 maj

Observera, att vistelsen på Gotska Sandön är utsträckt till tisdagen efter pingst på så sätt att återresan på onsdag pingst är fullbokad!

Traditionsenligt tillbringar vi pingsthelgen på Gotska Sandön. Vi avreser med liten båt från Nynäshamn på morgonen den 13 maj och återvänder under eftermiddagen den 16 maj. Till Nynäshamn kommer vi ca kl 17. Båtresan tar ca 4 timmar. Övernattning i tält eller i barack. Kokhus, toalett, rinnande vatten och telefon finns vid lägerplatsen på ön. Endast svenska medborgare får besöka Gotska Sandön.

Det är nu hög tid att anmäla sig. Anmälningstiden gick egentligen ut den 20 mars, men det finns fortfarande platser kvar.

Du anmäler dig lämpligen genom att sätta in 450:- på föreningens postgiro 60 80 82-4. (För eventuella icke-medlemmar är priset 550:-) För den som vill övernatta i barack i stället för tält tillkommer en avgift på 50:- per natt. Det finns även vissa möjligheter att bo inomhus. Anmälan är bindande.

Förmöte hålls den 26 april. Se separat notis.

Förmöte

Torsdagen den 25 maj kl 19.00
Lokalen Upplandsg. 80, t v om porten

Förmöte till besöket på Helgö den 17 juni. Se nedan. Vi gör en vandring i svensk historia med utgångspunkt från den lilla ön Helgö i Mälaren. Vår medlem Rune Däcker berättar för oss om de sensationella fynden från vendel- och vikingatid, om medeltida dokument, om stormaktstidens markägare -Johan Skytte, Lars Kagg, Agneta Ribbing, Erik Lindschöld m fl - samt om 1700- och 1800-talens torpare och krögare på Helgö. Vi diskuterar också ev samäkning eller andra sätt att ta oss till Helgö. Se vidare nedan.

Rune Däcker 08-662 64 83

ESTLAND I DAG

Torsdagen den 1 juni kl 19.00

Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten.

Ingrid Idla har rest flitigt i Estland och talar nu fritt ur hjärtat om livet i Estland i dag. Hon informerar också om praktiska detaljer som är bra att känna till för den som tänker resa till Estland.

Ingrid Idla, tel. 08-663 63 18 (b)

RUNSTENSVANDRING

Förmöte

Måndagen den 5 juni kl 18.00
Lokalen, Upplandsgatan 80, t v om porten.

Inför nästa helgs vandring träffas vi för att gå igenom runalfabetet och öva oss i läsning. Deltagarna uppmanas medföra t ex STF:s skrift **Runstenar** (Känn Ditt land nr 5) eller Sven B F Jansson: **Runinskrifter i Sverige** och att i förväg läsa på alfabetet.

Även de som inte tänker delta i den kommande exkursionen är välkomna.

Kontaktperson: Erik Elvers, tel 08-85 84 88 (b), 08-788 29 98 (a)

Fakta om Gotska sandön

Nationalpark. 36,5 kvadratkilometer. Bofast befolkning saknas. Ön består av sand och grus som bildar långa, vackra dyner, beväxna av ljus, lavrik tallskog och skira ängen, backtimjan och orkideer. Ca 400 arter av kärlväxter har noterats. Långa breda sandstränder. Rikt insekts- och fågelliv. Kungsörn och säl kan man träffa på under strövtågen på ön.

Många historier och skrönor är förknippade med ön. De ryska kanonerna som sticker upp ur sanden vittnar ännu om en förlisning år 1864.

Bland sevärdheterna märks annars Schipkapasset, Döda skogen och Gottbergs lada, dit den diaboliske sjöräven Gottberg lurade intet ont anande sjömän.

Litteratur:

Albert Engströms **Gotska sandön** och FNSiNs egen **Gotska sandön** - en tvärfacklig beskrivning (medlemspris 40:-)

Upplysningar:

Erik Elvers 08-85 84 88 (b), 08-788 2998 (a)
Anders Schærström 08-758 3003 (b) 08-663 1370 (a)

Tisdag 6 juni kl 18.00 - ??

För nyblivna medlemmars skull vill vi påpeka, att detta är en av föreningens mest seglivade traditioner - den stora försommarpicknicken på Långholmens västra udde. Friluftsliv, ja - men inte med frystorkat utan med rött vin och pimpinella, beckasiner, pajer, gräddtårter och vad helst du vill. Du packar själv din utflyktskorg och promenerar till Långholmens västra udde. Där, i en glänta och möjligen på hållarna, håller vi till. Möt gamla bekanta och knyt nya band i kvällssolens gyllens sken. Flagga får medtagas. Frågor kan riktas till undertecknad eller vilken erfaren medlem som helst.

Anders Schaerström, 08-758 3003 (b), 08-663 1370 (a)

Berätta för Dina vänner, kollegor, släktingar och grannar om FNSIN!

RUNSTENAR RUNT VALLENTUNASJÖN

Söndag 11 juni kl 9.55

Samling Roslagsbanans stn Täby kyrkby (tåg från Ö stn kl 9.26)

Vi upprepar en vandring som vi gjorde för några år sedan, förbi Jarlabankes bro och Brobystenarna och väster om Vallentunasjön till Vallentuna, ca 20 km på småvägar och lättgångna stigar. Se "promenad nr 1" i artikeln **Vandringar i Stockholmstrakten** (NOS nr 4/1988) Medtag matsäck.

Föransmälan senast lördag 10 juni till Erik Elvers tel 08-85 84 88 (b), 08-788 29 98 (a)

Lördag den 17 juni kl 11.00

Vi gör en sommarutflykt till Helgö och lyssnar på ett anförande av Rune Däcker om de arkeologiska undersökningarna på Luruddens fornminnesområde på Helgö, strövar omkring samt intar vår medhavda matsäck på någon naturskön plats. Samling Helgö kl 11.00. Kommunikationer: Buss 309 till Fornbyvägen, båt från Stadshuskajen - Lurudden (- Björkö) eller samåkning i bil. Vi diskuterar färdsätten vid förmötet. Se ovan.

Rune Däcker, 08-662 64 83.
Anders Schaerström. 08-758 30 03 (b), 08-663 13 70 (a)

Det kostar bara 90:- per år att vara med i FNSIN!

PÅ VIKINGAFÄRD I SEPTEMBER

Helgen 8 - 10 september planerar vi att resa Gällö och Åka vikingaskepp. Båten byggdes 1985 och är en rekonstruktion av ett fynd från Valsgårde i Uppland.

Deltagarantalet är begränsat. Kostnad för vikingabåt plus ledare 500:-/dag. Vi kan bo i fyrbäddsstugor för 120:- alternativt 200:-/dygn. På lördagen far vi ut på Revsundssjön, där enligt sägnen den berömde Olav den Helige färdades. Vi gör strandhugg och slår läger på vikingavis med matlagning över öppen eld och övernattnig i storskogen (tält går nog också bra). Frukost, lunch, middag och kvällsfika 150:-/person och dag.

Gällö ligger fem mil från Östersund och femton mil från Sundsvall. Vi reser dit med tåg alt. bil. Intresseanmälan lämnas senast den 20 juni till Monika Wikman, tel 08-742 84 14 (b)

FUNKTIONÄRER

Styrelse

Ordförande:
Anders Schaerström
Kometvägen 49
183 33 Täby
08-758 30 03 (b)
08-663 13 70 (a)

Vice ordf: vakant

Sekreterare:
PeO Sundqvist
Grubbens gata 9
112 32 Stockholm
08-50 73 19 (b)

Kassör:
Erik Elvers
Illerstigen 28
171 71 Solna
08-85 84 88 (b)
08-788 29 98 (a)

Övriga ledamöter:
Ola Eriksson
Svartviksslingan 27, 6 tr
161 29 Bromma
08-80 41 57 (b)

Pia Eriksson
Svartviksslingan 27, 6 tr
161 29 Bromma
08-80 41 57 (b)

Birgitta Traxel
Vesslevägen 40 nb
161 40 Bromma
08-25 03 35 (b)
08-23 70 00 -1380 (a)

Kaj Valtersson
Värdshusvägen 20, 7 tr
145 50 Norsborg
0753-815 87 (b)
08-16 23 91 (a)

Programkommitte

Arvo Norta
Nysättravägen 17 A
151 49 Södertälje
0755-356 36

Monica Wikman
Gudöterrassen 941
135 53 Tyresö
08-742 84 14 (b)
08-788 31 80 (a)

Kontaktpersoner

FNSIN-Skåne
vakant

FNSIN-Uppland
Sven A Nyberg
Valthornsv. 31
752 50 Uppsala
018-40 47 70 (b)

FNSIN-Värmland

Lena Sewall
Älvroskatan 4
654 61 Karlstad
054-18 68 75 (b)

FNSIN-Östergötland
Håkan Bley
Bråddgatan 37
602 20 Norrköping
011-12 46 42 (b)

Postadress: Box 49015, 100 28 Stockholm
Lokal: Upplandskatan 80, Sthlm, 08-33 49 59